

Личность и время

**ВАЛЕНТИНА
ПОЛИКАНИНА:**
*«Познать великое
в других...»*

Эссе, очерки,
интервью,
творческие портреты



МИНСК
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЧЕТЫРЕ ЧЕТВЕРТИ»
2023

УДК 821.161.3.09+929 Поликанина
ББК 83.3(4Беи)
В15

Серия основана в 2008 году

Редакционный совет:

Анатолий Аврутин, Лилиана Анцух, Владимир Гниломедов,
Алесь Карлюкевич, Алесь Мартинович, Валентина Поликанина,
Михась Поздняков

В15 Валентина Поликанина: «Познать великое в других...» : эссе, очерки, интервью, творческие портреты. — Минск : Четыре четверти, 2023. — 240 с. : [16] л. вкл. — (Личность и время).
ISBN 978-985-581-623-3.

В книгу «Познать великое в других...» Валентины Поликаниной, поэта, переводчика, публициста, лауреата международных и республиканских литературных премий, вошли материалы на белорусском и русском языках о творческих судьбах известных поэтов, писателей, художников, драматических актеров, композиторов, артистов эстрады, общественных деятелей, написанные в последние годы.

Автор приглашает читателя с особой внимательностью посмотреть на отдельную личность, почувствовать высоту ее устремлений, неповторимость характера и попытаться понять значимость духовно-нравственных ценностей для людей, живущих здесь и сейчас — в XXI веке.

**УДК 821.161.3.09+929 Поликанина
ББК 83.3(4Беи)**

ISBN 978-985-581-623-3

© Поликанина В. П., 2023
© Оформление. ОДО «Издательство
“Четыре четверти”», 2023



«Да самых чыстых берагоў...»

Нібы на споведзь я прыйшоў
Сюды, да таты, мамы, —
Да самых чыстых берагоў
І да самотных самых.

Міхась Пазнякоў — вядомы беларускі паэт, празаік, перакладчык, крытык, мовазнавец, лаўрэат рэспубліканскіх і міжнародных літаратурных прэміяў (у тым ліку прэмія імя Петруся Броўкі, Янкі Маўра — у галіне дзіцячай літаратуры, прэмія Міністра абароны Рэспублікі Беларусь, Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі). Член-карэспандэнт Пятроўскай акадэміі навук і мастацтваў (Санкт-Пецярбург). Узнагароджаны рознымі медалямі (у тым ліку медалём Францыска Скарыны). Ён быў першым дырэктарам Літаратурнага музея Максіма Багдановіча, галоўным рэдактарам выдавецтва «Юнацтва», часопісаў «Вожык» і «Нёман», намеснікам дырэктара выдавецтва «Літаратура і мастацтва». Зараз ён — старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Шматгранны талент яго выклікае захапленне. Ён піша хвалюючыя лірычныя вершы, якія змяшчаюць глыбокі сэнс, грамадзянскасць, любоў да жыцця, роднай краіны і людзей; цікавыя вершы для дзяцей; гумарыстычныя творы, байкі, пародыі; прозу, літаратурна-крытычныя і публіцыстычныя матэрыялы. Неверагодна, але ён выпусціў у свет 70 кніг для дзяцей і дарослых, уключаючы пераклады. І яшчэ прыкладна 20 яго праектаў чакаюць свайго часу...

Я была сведкай таго, як калега-пісьменнік запытаўся у Міхаса Паўлавіча: «Як гэта ў цябе ўсё атрымліваецца?» А той адказаў:

«У мяне няма прастаяў... Калі вершы не складаюцца, я пішу прозу. Калі проза не пішацца — сачыняю казкі, загадкі, займаюся перакладамі. Калі і гэтане ідзе, пішу артыкулы, працую над слоўнікамі».

У яго лексікаграфічнай картатэцы сабрана больш за мільён картачак. Ён падрыхтаваў двухтомны «Слоўнік эпітэтаў беларускай літаратурнай мовы», а таксама тлумачальны і перакладны. Выдавецтву «Народная асвета» прапанаваў серыю кніг для дзяцей «Свет вакол нас», дзе задумаў праз мастацкую форму (у вершах, загадках, скарагаворках, каламбурах) расказаць «пра ўсё на свеце»: Радзіму, родную мову, сям'ю, зямлю, космас, дрэвы, расліны, кветкі, звяроў, птушак; пра мары і захапленні дзяцей. Склаў калектыўныя зборнікі беларуска-руускай паэзіі і выпусціў у свет серыю кніг маладых паэтаў.

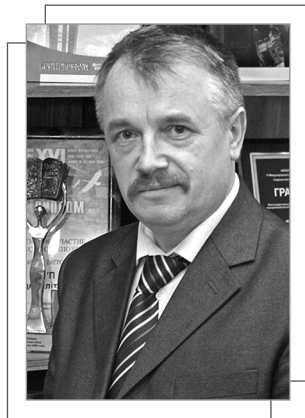
На пасадзе старшыні Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі ён шмат увагі надае літаратуры. Ён і яго памочнікі адкрываюць клубы, творчыя гасцёўні, праводзяць раённыя, агульнагарадскія, ведамасныя конкурсы, працуюць разам з бібліятэкамі і музеямі.

Кожны свой дзень пісьменнік плануе. На яго стале ляжаць дзясяткі запісак: дзе заўтра быць, што зрабіць, каму пазваніць. І набіраецца стопка такіх планаў на два-тры месяцы наперад. Пра сябе ён з усмешкай кажа: «Раней думаў: дзе надрукавацца, пра што напісаць? Цяпер думаю: дзе знайсці час, каб ажыццявіць усё, што нараджаецца ў галаве?..»

Аднойчы мы разам з Міхасём Пазняковым і ансамблем «Мінскі гармонік» ездзілі ў Бярэзінскую раённую бібліятэку для творчай сустрэчы з чытачамі. Людзі слухалі нас з вялікай цікавасцю. Міхась Паўлавіч чытаў цудоўныя вершы пра малую радзіму, бацькоўскую хату, успамінаў мінулае, гаварыў пра вечныя духоўныя каштоўнасці (*нездарма пра яго сказала потым намеснік старшыні раённага Савета ветэранаў Ніна Мацвееўна Бурко: «У вершах Міхася Пазнякова я ўлавіла беларускага Ясеніна»*). А па дарозе ў Мінск мне ўдалося пачуць успаміны пісьменніка пра яго дзяцінства:

— Нарадзіўся я ў вёсцы Заброддзе Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці. Побач працякала плыткая, празрыстая рака

«Я нікому не здраджу...»



Мы размаўлялі з Віктарам Шніпам аб тым, што паэзія — гэта лёс, выпрабаванне і ў той жа час — шчасце, чыстая радасць, якая бывае толькі ў дзяцінстве... Нечакана знайшлі шмат роднаснага ў светаадчуванні, і Віктар Анатольевіч перайшоў на тую ступень адкрытасці ў размове, калі ўспаміны пра мінулае ўвасобіліся ў яркія вобразы і сталі нагадваць маленькія вусныя навелы. Я слухала і думала, наколькі ён цікавы, таленавіты, з касмічным позіркам на свет, з мудрымі сваімі вершамі, з непаўторным сваім дзяцінствам, якое, без сумнення, сфарміравала яго як паэта. Вось што ён раскажаў.

— Я нарадзіўся ў 1960 г. у вёсцы Пугачы, але мяне бабуля забрала ў Лягезы ад бацькоў, калі мне споўнілася ўсяго восем месяцаў... Па расказах, быў даждлівы лістапад, зіма збіралася быць доўгай, і, калі бабуля за пяць кіламетраў схадзіла да маёй маці і потым вярнулася дамоў, яна сказала сваім малодшым дзецям: «Трэба ў Ніны забраць малога. Я баюся, ці перазімуе ён...» Адноўчы яны прыехалі да мамы са словамі: «Забіраем у цябе дзіця...» Потым, калі мама ўспамінала пра гэта, заўсёды плакала. Некаторыя суседзі гаварылі: «Як ты яго аддала?..» Ну а калі б не аддала? Ці перазімаваў бы я тую зіму? Глядзець жа мяне не было каму... Маці ў той час была зноў цяжарная, не мела ні дэкрэтных, ні адпачынкаў, працавала даяркай у кароўніку, а ў кароў выхадных няма. Бацька таксама працаваў. А я — маленькі, слабы... Дзякуй Богу, што застаўся жыць.

У Лягезах мяне бабуля выхадзіла, а цётку і дзядзьку я пацаў называць мамай і татам... Дзяцей майго ўзросту ў вёсцы не было. Я цэлымі днямі быў адзін, прападаў то ў лесе, то ў полі,



«И дел накопилось, и солнце высоко, а я все читаю Рубцова и Блока...»

Анатолий Аврутин — известный поэт, переводчик, публицист, литературный критик, обозреватель, член Союза писателей Беларуси и России, главный редактор журнала «Новая Немига литературная», автор многочисленных сборников, член-корреспондент Российской академии поэзии и Петровской академии наук и искусств, лауреат международной литературной премии им. Симеона Полоцкого; награжден медалями Франциска Скорины, Золотой Есенинской медалью, орденом «Культурное наследие» и другими.

— Анатолий Юрьевич, поводов для встречи много: не так давно вы отметили свой юбилей, 40-летие творческой деятельности, выпустили в Санкт-Петербурге двухтомник «Времена», а в конце прошлого года стали первым лауреатом австралийской литературной премии им. Константина Бальмонта. Всегда рада быть у вас в гостях. Ваша квартира — своеобразный музей: на стенах — множество картин, фотографий, дипломов, почетных грамот, а на стеллажах — книги, книги, книги... Чего здесь только нет!

— Да, все, что мне хотелось приобрести из литературы, я купил: это полные собрания сочинений Льва Толстого, Алексея Толстого, Достоевского, Шолохова, Паустовского, Шишкова, Гете, Роллана, Доде, Мопассана, Набокова, Ахматовой, Цветаевой, Пастернака. Около сорока полных собраний и много других книг.



Валентина Петровна

ПОЛИКАНИНА — известный бело-

русский поэт, переводчик, публицист, член Союза писателей Беларуси, Союза российских писателей и Международной федерации русскоязычных писателей.

Произведения публикуются Валентиной Поликаниной в белорусских и российских изданиях (журналах «Нёман», «Польмя», «Новая Немига литературная», «Наш современник», «Дон», «Золотая Ока», «День и ночь», газете «Літатура і мастацтва» и др.). Пишет на двух языках, переводит на русский язык стихи белорусских поэтов.

Автор 18 книг стихов и прозы: «Найдите время для любви», «Две музы», «Свет неизбывный», «Память», «От первого яблока», «Живое зерно», «За плотью слов», «Да будет день», «Под тихой звездой прощенья», «Не сдавайся времени, душа!», «Под небом нераздельным», «Родное, кровное, святое», «Признание в любви» (переводы с белорусского), «Слово — творчество», «Исцеление верностью». В их числе книги для детей: «Про Гутю и Тибу», «Ни к чему быть одному», «Всех сильнее доброта».

Долгое время была ведущей популярных авторских радиопрограмм «Аптека души» и «Поэзии волнующее слово» на межгосударственной телерадиокомпании «Мир». Автор текстов песен, которые звучат на различных конкурсах, а также фестивале «Славянский базар в Витебске».

Лауреат первой премии Союза журналистов «За лучший женский образ в современной журналистике» (2003). Для журналов

«Беларусь» и «Гаспадыня» ею написано множество рассказов, эссе, лирических очерков, интервью и творческих портретов известных деятелей культуры Республики Беларусь. Лауреат специальной премии Президента Республики Беларусь (2006), первой премии Союза писателей Беларуси «Золотой Купидон» (2008), премии Федерации Профсоюзов Беларуси в области литературы, Национальной литературной премии (2020), международного литературного конкурса «Литературная Вена», российской литературной премии им. А. П. Чехова, VII Международного славянского литературного форума «Золотой Витязь» (Золотой диплом). Награждена правительственными наградами: медалью А. С. Пушкина (Российская Федерация), медалью Ф. Скорины (Республика Беларусь), орденом «Культурное наследие» Международной федерации русскоязычных писателей. Лауреат республиканского конкурса «Женщина года» в номинации «Духовность и культура» (2018).

Член общественной организации «Белорусский союз женщин». Автор слов гимна Белорусского союза женщин. Биография Валентины Петровны включена в первую в истории страны книгу «Женщины Беларуси».

СОДЕРЖАНИЕ

«Слово — выход на свет. Слово — свет...» <i>М. Жигалова</i>	3
Паэт будзе жыць у слове (<i>паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Янка Сіпакоў</i>)	9
«Сельавіачка!», альбо «Не ўсё, што было, пройдзе...» (<i>экслюзіўнае інтэрв'ю з Янкам Сіпаковым</i>)	11
«Кругазварот» (<i>паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Сяргей Грахоўскі</i>)	29
Дыягенаўскі літар Івана Чыгрынава (<i>размова з дачкой народнага пісьменніка Беларусі Таццянай Прановіч, старшым выкладчыкам кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі БДУ</i>)	31
Сляды на душы...	35
«Сапраўдных паэтаў шмат не бывае...» (<i>паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Уладзімір Карызна</i>)	41
«Ва ўсім павінна быць логіка...» (<i>сын Якуба Коласа, доктар тэхнічных навук, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Міхась Міцкевіч</i>)	45
«Грэцца тым, што роднае, сваё... » (<i>пісьменнік, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь Мікола Чарняўскі</i>)	53
«Да самых чыстых берагоў...» (<i>пісьменнік, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь, старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхась Пазнякоў</i>)	58
«Я нікому не здраджу...» (<i>паэт, намеснік дырэктара выдавецтва «Мастацкая літаратура», галоўны рэдактар часопіса «Польмя» Віктар Шнін</i>)	67
«Дом — гэта бераг, на якім застаюцца сляды ад хваль часу...» (<i>творчы і сямейны саюз Людмілы Рублеўскай і Віктара Шніна</i>)	71
«И дел накопилось, и солнце высоко, а я все читаю Рубцова и Блока...»	76
«Любовь сделала из меня поэта...» (<i>поэт, главный редактор журнала «Новая Немига литературная» Анатолий Аврутин</i>)	79
«Творчество и любовь — две великие тайны» (<i>писатель, заслуженный деятель культуры Республики Беларусь Зиновий Пригодич</i>)	83
О книге протоиерея Павла Боянкова «Любовь. Путевые заметки»	90
Высота духовных исканий и устремлений (<i>о стихах кандидата богословия иеромонаха Захехя (Вежновца)</i>)	92
«О, эта расточительности души!..» (<i>скульптор, заслуженный деятель искусств Республики Беларусь Владимир Слободчиков</i>)	97
Доброта по фамилии Счастливая (<i>художник, заслуженный деятель искусств Республики Беларусь Нинель Счастливая</i>)	100
Поэзия извечного (<i>художник, лауреат Государственной премии Республики Беларусь Валерий Шкарубо</i>)	106
Путешествие во времени «До»	

(белорусский художник Валентин Губарев)	108
«И лодка творчества плывет в страну с названием “Искусство”...» (белорусский живописец Семен Домарад)	117
Голос, еще недавно звучавший (народная артистка СССР Александра Климова)	120
О книге народной артистки Беларуси Галины Орловой «Три я»	126
«Верность — его кредо» (из воспоминаний народной артистки Беларуси Галины Орловой о народном артисте СССР Николае Еременко-старшем и народном артисте России Николае Еременко-младшем)	128
«Усё добрае даецца нябёсамі» (народная артистка Беларуси Марыя Захарэвіч)	132
«Любить и прощать...» (народный артист Беларуси Геннадий Гарбук и заслуженная артистка Беларуси Галина Еременко)	137
«Радость встречи — подарок Всевышнего» (заслуженная артистка Республики Беларусь Алла Пролич)	143
«Ты — женщина, и этим ты права...» (актриса театра и кино Елена Внукова)	150
«В малом ты был верен, над многим тебя поставлю...» (народный артист Республики Беларусь, художественный руководитель Национального академического народного хора Республики Беларусь им. Г. И. Цитовича Михаил Дриневский)	160
«Наши женщины — самые красивые» (композитор, народный артист Республики Беларусь Леонид Захлевный)	166
На счастливой волне (композитор, народный артист Республики Беларусь Эдуард Ханок)	171
«Красивую мелодию никто не отменял...» (композитор Дмитрий Долгалёв)	177
«Только женщина делает мужчину благородным...» (народный артист Республики Беларусь Анатолий Ярмоленко)	185
«Ради любви стоит жить!» (заслуженная артистка Республики Беларусь Надежда Микулич)	190
«Где ты, мой неземной?...» (заслуженная артистка Республики Беларусь Ирина Дорофеева)	195
«Не знать Бедули — значит, не знать Беларуси...» (дважды Герой Социалистического Труда, заслуженный работник культуры Беларуси, бывший председатель колхоза «Советская Белоруссия» Владимир Бедуля)	203
«Главное — беды не творить, зла не оставлять...» (независимый директор «Белинвестбанка», экс-председатель правления «Беларусбанка», экс-председатель Белорусского союза женщин Надежда Ермакова)	225
«Беречь семью, чтить свой род и сохранять традиции...» (известный государственный и общественный деятель Беларуси Владимир Дражин)	231
Об авторе	236